

TƯƠNG LAI CỦA CÁC THƯ VIỆN KHỞI ĐẦU SỰ DỊCH CHUYỂN LỚN

Thư viện đóng một vai trò quan trọng trong việc bảo tồn các bộ sưu tập cổ quý giá, nếu như không có thư viện nào bảo quản các tác phẩm của những người xuất sắc nhất trong lịch sử, thì sẽ có rất nhiều người trong chúng ta không bao giờ biết đến họ.

Lưu trữ thông tin

Trong suốt lịch sử thư viện đóng vai trò là một kho chứa, lưu trữ các bản thảo, tác phẩm nghệ thuật và các tài liệu quan trọng. Các thư viện là trung tâm thông tin tôn kính với hầu hết mọi người vì nó chứa kho thông tin cơ bản cho toàn nhân loại.

Thời Trung cổ, sách là tài sản có giá trị quá đắt đối với hầu hết mọi người muốn sở hữu. Kết quả là, các thư viện thường biến thành một bộ sưu tập của bục giảng kinh ở giáo đường (lectern) cùng với những cuốn sách của nó.

Vào năm 1455, Johann Gutenberg công bố báo in của mình với thế giới bằng cách in các bản sao Kinh thánh Gutenberg (Gutenberg Bible). Sau đó báo in của Gutenberg thuộc sở hữu bởi Johann Fust, người đàn ông đã tài trợ cho công việc của Guttenberg trong 10 năm trước. Các con trai của Johann Fust chịu trách nhiệm chính cho một cuộc cách mạng in ấn mà đã thực hiện trên 500.000 cuốn sách đưa vào lưu thông trước năm 1500.

Một bước ngoặt lớn trong sự phát triển của thư viện đã được kiến trúc bởi Andrew Carnegie. Giữa năm 1883 và 1929, ông đã tài trợ cho 2.509 thư viện, trong đó có 1.689 đã được xây dựng tại Mỹ.

Các thư viện dẫn đầu hiện nay thường bao gồm bộ sưu tập lớn sách và các tài liệu khác, chủ yếu được tài trợ và duy trì bởi các thành phố hoặc các tổ chức khác. Bộ sưu tập thường được sử dụng bởi những người lựa chọn không, hoặc không có khả năng tự mua sách cho mình.

Nhưng, quan niệm này đang thay đổi.

Bắt đầu dịch chuyển

Chúng ta đã chuyển từ thời đại thông tin khan hiếm và quý giá đến ngày nay thông tin

rất nhiều và có sẵn, trong nhiều trường hợp là miễn phí.

Những người trước đây phải đến các thư viện để tìm những mẫu tin họ cần thì hiện nay họ có thể tìm thấy thông tin này trực tuyến. Phần lớn những người cần thông tin cụ thể không còn đến thư viện nữa. Tuy nhiên, những người khác đọc để giải trí chẳng hạn, vẫn thường xuyên đến các thư viện địa phương của họ.

Chuẩn bị

Chúng tôi đã cùng đưa ra mười xu hướng chính đang ảnh hưởng đến sự phát triển của thư viện thế hệ tiếp theo. Có thể đây không phải là xu hướng duy nhất, nhưng những người được lựa chọn để đưa ra các xu hướng này hiểu biết sâu sắc về các công nghệ thay đổi nhanh chóng và sự thay đổi trong suy nghĩ của người dùng thư viện cũng nhanh chóng như vậy.

Xu hướng 1- Các hệ thống truyền thông thay đổi không ngừng cách thức mọi người truy cập thông tin

Các hệ thống truyền thông đã phát triển nhanh chóng. Nếu bạn đã xây dựng một đường xu hướng bắt đầu với năm 1844 phát minh ra điện báo, bạn sẽ bắt đầu thấy tốc độ thay đổi gia tăng: năm 1876-điện thoại, 1877-máy quay đĩa, 1896-radio, 1935-máy fax, 1939-truyền hình, 1945-máy tính ENIAC, 1947-máy thu bán dẫn, 1954-truyền hình màu, 1961-laser, 1965-email, 1973-điện thoại di động, 1974-Altair 8800, 1989-World Wide Web, 1990-Công cụ tìm kiếm trực tuyến, 1992-Trình duyệt Web, năm 1994-Palm Pilot, 1996-Google, 1999-P2P, 2002- iPod, 2004-podcast.

Chắc chắn còn có rất nhiều điểm khác có thể được bổ sung vào dãy xu hướng này, nhưng khi bạn nghĩ theo hướng chúng tôi dẫn dắt, có một

câu hỏi rõ ràng cần xem xét. Hình thức truyền thông cuối cùng là gì, và chúng ta có bao giờ đạt được điều đó không? chúng ta không biết được “hình thức cuối cùng” của truyền thông sẽ là gì, tuy nhiên có một điều chắc chắn là mỗi công nghệ có tuổi thọ giới hạn.

Xu hướng 2- *Tất cả các công nghệ đều kết thúc. Tất cả công nghệ thường sử dụng hôm nay sẽ được thay thế bằng công nghệ mới*

Các định dạng truyền thông liên tục biến mất. Các băng 8 rãnh đã được thay thế bởi các băng cassette, mà lần lượt được thay thế bằng các đĩa CD, mà hiện nay đang trong quá trình biến mất hoàn toàn.

Ngành công nghiệp điện thoại đã chuyển từ điện thoại quay số, bấm nút, điện thoại không dây, điện thoại di động đến một số loại PDA phổ quát, điện thoại di động, máy nghe nhạc, radio vệ tinh,... Tất cả các thiết bị này sẽ trở nên lỗi thời và biến mất, kể cả điện thoại di động.

Theo cách thức tương tự, mỗi thiết bị, công cụ, phần cứng, thiết bị và công nghệ mà chúng ta đang sử dụng ngày nay sẽ qua đi và được thay thế bởi một cái gì đó khác. Cái khác thay thế sẽ nhanh hơn, thông minh hơn, rẻ hơn, có khả năng hơn, bền hơn, hoạt động tốt hơn và phong cách hơn những cái chúng ta có hiện nay.

Xu hướng 3- *Chúng ta chưa có hạt lưu trữ vô cùng nhỏ, nhưng sẽ sớm có*

Chúng ta đang sống trong một giai đoạn bước ngoặt, khi tiến bộ công nghệ liên quan đến lưu trữ thông tin gần như là công việc hàng ngày và được mong đợi. Mỗi bước đột phá mới liên tục từng bước được nâng cao hơn. Tuy nhiên, định luật Moore sẽ không có giới hạn.

Có những giới hạn vật lý nhỏ đến mức chúng ta có thể làm ra các hạt lưu trữ. Trong những năm tới, tiến bộ sẽ chậm lại và cuối cùng dừng lại hoàn toàn khi chúng ta chuyển từ việc đi tìm cái vô cùng nhỏ đến các phạm vi khác về hiệu quả thông tin như tốc độ, độ tin cậy và độ bền.

Khi chúng ta chinh phục các hạt lưu trữ nhỏ cuối cùng, chúng ta sẽ có thể thiết lập các tiêu chuẩn - cả tiêu chuẩn cho thông tin và tiêu chuẩn để lưu trữ. Điều này trở nên rất quan trọng như chúng ta cố gắng để hình

dung các cơ sở thông tin ổn định trong tương lai và các cơ hội cho các thư viện tương tác với nó và xây dựng các “kinh nghiệm thông tin” mới mẻ và thú vị.

Nhưng có lẽ, thành phần quan trọng nhất của việc ổn định lưu trữ thông tin sẽ xoay quanh các vấn đề về khả năng tìm thấy.

Xu hướng 4- *Công nghệ tìm kiếm sẽ trở nên ngày càng phức tạp hơn*

Ngày nay, nhiều người nghĩ rằng, công nghệ tìm kiếm hiện nay của chúng ta là khá đơn giản, và quả là như vậy. Nhưng những ngày tìm kiếm đơn giản chẳng còn bao lâu nữa.

Phần lớn các ngành công nghiệp tìm kiếm ngày nay dựa trên tìm kiếm văn bản. Tìm kiếm văn bản đang được mở rộng để bao gồm các ngôn ngữ khác nhau trên thế giới và một số dạng hình ảnh, âm thanh, và tìm kiếm video đang có hiện nay. Tuy nhiên, công nghệ tìm kiếm thế hệ tiếp theo sẽ bao gồm khả năng tìm kiếm các thuộc tính như: mùi, vị, kết cấu, phản xạ, độ đục, khối lượng, mật độ, giai điệu, tốc độ và âm lượng.

Vì chúng ta đã đạt được khả năng thực hiện tìm kiếm nhiều hơn và phức tạp hơn, nên vai trò của cán bộ thư viện để hỗ trợ cho tìm kiếm các thông tin này cũng ngày càng trở nên quan trọng hơn. Mọi người sẽ không có thời gian và kỹ năng cần thiết để bắt nhịp với sự đổi mới trong thế giới tìm kiếm và họ sẽ cần đến chuyên gia có năng lực để thực hiện.

Xu hướng 5- *Áp lực thời gian đang thay đổi lối sống của người sử dụng thư viện*

Phổ nhu cầu của con người cần được tiếp tục mở rộng. Mô hình “nhu cầu” đang thay đổi, phát triển và quan trọng nhất là đẩy nhanh tiến độ. Sức ép thời gian ảnh hưởng đến hầu hết mọi khía cạnh của cuộc sống chúng ta, vì chúng ta bị thúc ép thời gian, chúng ta cũng đang nén nhu cầu của mình.

Con người ngày nay ngủ, trung bình, ít hơn hai giờ mỗi đêm so với 80 năm trước đây, từ 8,9 giờ mỗi đêm xuống còn 6,9 giờ. 34% các bữa ăn trưa ngày hôm nay được ăn vội vàng. 66% thanh niên lướt web và xem TV cùng một lúc. Trong một cuộc khảo sát gần đây, 43% người

dân trong xã hội chúng ta đang gặp khó khăn khi ra quyết định vì tình trạng quá tải dữ liệu không kiểm soát.

Về cơ bản, chúng ta có nhu cầu nhiều hơn, nhanh hơn. Vì vậy, phổ nhu cầu của con người tăng, cơ hội cho các thư viện để đáp ứng những nhu cầu này cũng đang gia tăng. Tuy nhiên, “nhu cầu” là một mục tiêu động, do đó, các thư viện trong tương lai sẽ cần phải được thiết kế để đáp ứng nhu cầu thay đổi của người sử dụng. Một trong những nhu cầu có thể phải mất đi là sự cần thiết phải sử dụng bàn phím.

Xu hướng 6- *Theo thời gian, chúng ta sẽ chuyển sang xã hội nói*

Bàn phím vẫn là giao diện chính của chúng ta giữa con người và thông tin điện tử mặc dù các nhà phát minh từ lâu đã cảm thấy cần phải có phương tiện tốt hơn. Thời gian dùng bàn phím chẳng còn bao lâu nữa. Như đã đề cập ở trên, tất cả các công nghệ kết thúc và chúng ta sẽ sớm được chứng kiến sự kết thúc của kỷ nguyên bàn phím.

Tiến sĩ William Crossman, người sáng lập/Giám đốc của Viện CompSpeak 2050 Nghiên cứu về Máy tính nói và văn hóa bằng lời nói, dự đoán rằng khi chúng ta nói lời tạm biệt với bàn phím, chúng ta sẽ bắt đầu quá trình chuyển đổi sang một xã hội bằng lời nói. Ông cũng dự đoán rằng đến năm 2050 nạn mù chữ sẽ chấm dứt.

Trong khi tính chính xác thời gian của ông và quá trình chuyển đổi từ đọc viết sang một xã hội bằng lời nói có thể gây tranh cãi, chắc chắn sẽ có khuynh hướng mạnh mẽ về các thông tin bằng lời nói. Máy tính sẽ trở nên giống con người hơn với những tính cách, đặc điểm và các đặc tính khác cho chúng ta cảm giác đang ở trong một căn phòng với những người khác.

Xu hướng 7- *Nhu cầu thông tin toàn cầu đang tăng lên theo hàm số mũ*

Hội đồng Tình báo Quốc gia dự đoán “toàn cầu hóa thị trường lao động, bất ổn chính trị và xung đột sẽ kích thích sự dịch chuyển dân số toàn cầu sau năm 2015 và xa hơn nữa. Người nhập cư hợp pháp và bất hợp pháp hiện nay chiếm hơn 15% dân số ở hơn 50 quốc gia. Những con số này sẽ tăng lên đáng kể và sẽ làm

tăng căng thẳng xã hội và chính trị và có lẽ thay đổi bản sắc dân tộc, ngay cả khi họ đóng góp vào sự năng động về nhân khẩu học và kinh tế”.

Khả năng của chúng ta về tìm hiểu và hiểu biết các nền văn hóa khác trên thế giới là chìa khóa cho để chúng ta chuẩn bị tiến tới một xã hội toàn cầu trong tương lai. Đồng thời với việc chúng ta tìm hiểu về xã hội toàn cầu, một kỷ nguyên mới của hệ thống toàn cầu sẽ bắt đầu xuất hiện.

Xu hướng 8- *Giai đoạn này đang chuẩn bị cho kỷ nguyên mới của các hệ thống toàn cầu*

Hầu hết mọi người không nghĩ về hệ thống toàn cầu, nhưng chúng ta có nhiều hệ thống hiện tại đã phát triển qua nhiều thế kỷ mà hiện vẫn đóng một vai trò quan trọng trong cuộc sống của chúng ta.

Các hệ thống toàn cầu hiện nay của chúng ta bao gồm thương mại quốc tế, vận tải biển toàn cầu, hệ thống Metric, dịch vụ tin tức toàn cầu, hệ thống mail toàn cầu, múi giờ, vận tải hàng không toàn cầu và giao dịch chứng khoán toàn cầu. Hai trong số các hệ thống toàn cầu mới nhất bao gồm các hệ thống GPS và Internet.

Rất ít người nghĩ về hệ thống toàn cầu và những gì chúng đại diện. Nhưng khi chúng ta tiến tới nền văn hóa và xã hội đồng nhất hơn, sự cần thiết tạo ra các hệ thống xuyên biên giới cũng sẽ tăng lên.

Thư viện sẽ đóng vai trò quan trọng trong sự phát triển các hệ thống toàn cầu vì chúng đảm nhiệm việc lưu trữ và phổ biến các thông tin nền tảng cần thiết cho các hệ thống mới trở nên ổn định. Chính thư viện là một hệ thống toàn cầu đại diện cho một điểm neo cho các hệ thống mới và các nền văn hóa mới.

Xu hướng 9- *Chúng ta đang chuyển từ nền kinh tế dựa trên sản phẩm sang nền kinh tế dựa vào kinh nghiệm*

Làm thế nào bạn đánh giá kinh nghiệm thư viện mới nhất của mình? Rất có thể là bạn đã không bao giờ đặt câu hỏi này. Tuy nhiên, trong tương lai, các kinh nghiệm về người dùng sẽ trở thành một tiêu chuẩn đánh giá chính.

Đã qua rồi thời của những kinh nghiệm đọc sách trang nghiêm trong một thư viện gần kề.

Các hoạt động sẽ đa dạng và khác nhau giống như cách trình bày và tương tác với thông tin trong các định dạng mới và khác thường.

Nhưng quan trọng hơn, chính những cuốn sách sẽ chuyển tiếp từ sản phẩm đến kinh nghiệm. Vì sách thay đổi về hình thức từ in ấn đơn giản đến các biểu thị thông tin kỹ thuật số khác nhau, sách trong tương lai sẽ được xem xét và đánh giá bởi những kinh nghiệm mà chúng tạo ra.

Xu hướng 10- *Thư viện sẽ chuyển dịch từ một trung tâm thông tin đến một trung tâm văn hóa*

Với sự xuất hiện của các hình thức phổ biến thông tin, vai trò trung tâm của thư viện là một kho lưu trữ các sự kiện và thông tin đang thay đổi. Trong khi việc có loại nguồn tin này vẫn còn là quan trọng, người ta đã chứng minh là có sự thuyên giảm trong lưu thông của thư viện.

Quan niệm trở thành một trung tâm văn hóa là vai trò rộng lớn cho các thư viện tương lai. Nó sẽ không chỉ phục vụ như là một nguồn thông tin, mà hơn thế, với nhiệm vụ và mục tiêu chính xác phát triển và thay đổi theo thời gian.

Thư viện dựa trên văn hóa là một thư viện sử dụng và khai thác nguồn thông tin phong phú vì tinh thần của cộng đồng, đánh giá các ưu tiên và cung cấp các nguồn tin để hỗ trợ những điều được coi là quan trọng nhất. Các trung tâm văn hóa hiện đại ngày nay bao gồm bảo tàng, nhà hát, công viên và các tổ chức giáo dục. Thư viện tương lai có thể bao gồm tất cả các điều này, nhưng các cộng đồng riêng lẻ sẽ được tính với việc phát triển một chiến lược tổng thể phản ánh bản sắc và tính cách người dân địa phương.

Kiến nghị cho thư viện

Vai trò của thư viện trong một cộng đồng đang thay đổi. Cách mọi người tương tác với thư viện và các dịch vụ thư viện cung cấp cũng đang thay đổi. Vì vậy, chúng tôi cùng nhau đã đưa ra một số khuyến nghị cho phép thư viện tìm ra các giải pháp tốt nhất cho mình.

1) *Đánh giá kinh nghiệm thư viện.* Bắt đầu quá trình thử nghiệm các ý kiến, ý tưởng, suy nghĩ của người sử dụng, tìm ra cách để có vị trí trung tâm của những gì quan trọng nhất trong cộng đồng của bạn. Khảo sát cả cộng đồng nói

chung và những người đã đến thư viện.

2) *Nắm bắt các công nghệ thông tin mới.* Sản phẩm công nghệ mới đang được giới thiệu hàng ngày và phần lớn người dân đang gặp khó khăn khi quyết định những gì sử dụng và những gì nên tránh xa. Vì không có tổ chức nào đi đầu trong việc giúp công chúng hiểu được công nghệ mới, do vậy, đây sẽ là cơ hội tốt cho thư viện. Thư viện cần phải trở thành một nguồn tin tốt cũng như là các chuyên gia với mỗi công nghệ mới.

a. Thành lập một ban cố vấn công nghệ và duy trì quan hệ giao tiếp chặt chẽ với họ.

b. Tuyển dụng các thành viên hiểu biết về công nghệ cao của cộng đồng để giữ các kênh/hội đồng giám khảo thảo luận hàng tháng mà các cộng đồng rộng lớn được mời tham gia vào các cuộc thảo luận.

c. Phát triển một loạt bài giảng của khách mời về các công nghệ mới.

3) *Thử nghiệm với không gian sáng tạo để vai trò tương lai của thư viện có thể xác định chính nó.* Vì vai trò của thư viện trong 20 năm kể từ bây giờ vẫn còn là một bí ẩn, chúng tôi khuyến nghị các thư viện đặt các không gian sáng tạo cùng nhau để các nhân viên, người sử dụng thư viện và cộng đồng nói chung có thể thử nghiệm và xác định những ý tưởng được chú ý và hấp dẫn. Một số ứng dụng có thể cho những không gian sáng tạo bao gồm: Phòng thực hành theo nhóm; Trạm Podcast; Trạm Blog; Studio nghệ thuật; Phòng thu âm; Studio video; Phòng dành cho khả năng sáng tạo; Phòng sân khấu kịch.

Chúng ta đã bàn sơ qua về nhiều thay đổi đã diễn ra từ thời Trung cổ. Viết về lịch sử của thư viện hiện đại là một công việc đang được tiến hành. Lời khuyên tốt nhất của chúng tôi là tận hưởng hành trình này và thưởng thức với sự ngạc nhiên những gì ngày mai có thể mang lại.

Nguyễn Thị Hạnh

Dịch từ: The future of libraries, <http://www.davinciinstitute.com/papers/the-future-of-libraries>